

TIJORAT BANKLARINING KREDIT PORTFELI VA UNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Jasur Nashvanov Mamat o‘g‘li

AT Xalq banki Tahlil boshqarmasi bosh mutaxassisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola tijorat banklarining kredit portfeli va uni boshqarishni takomillashtirish yo‘llarini o‘rganishga bag‘ishlangan. Kredit portfeli bankning asosiy aktivlari bo‘lib, uning samarali boshqarilishi moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash va iqtisodiy rivojlanishni qo‘llab-quvvatlash uchun juda muhimdir. Maqolada kredit portfelini diversifikatsiya qilish, risklarni boshqarish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash kabi takomillashtirish yo‘llari keltirilgan. Bundan tashqari, maqolada kreditlar sifatini yaxshilash, muammoli kreditlarni kamaytirish va banklarning aktivlar sifatini oshirishga yo‘naltirilgan yangi yondashuvlar ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: tijorat banklari, kredit portfeli, aktivlar, risklarni boshqarish, diversifikatsiya, muammoli kreditlar, texnologiyalar, mijozlar aloqasi, kredit siyosati.

KIRISH

Tijorat banklari iqtisodiy tizimning ajralmas qismi bo‘lib, ularning asosiy vazifasi – moliyaviy resurslarni yig‘ish va ulardan samarali foydalanishdir. Banklar o‘z faoliyatida kredit portfelini boshqarish orqali nafaqat o‘zining moliyaviy barqarorligini ta‘minlash, balki iqtisodiy rivojlanishga hissa qo‘shishadi.

Kredit portfeli bankning eng muhim aktivlaridan biri bo‘lib, uning sifatini oshirish bankning umumiy moliyaviy salohiyatini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, kredit portfeli bilan bog‘liq bo‘lgan risklarni boshqarish, muammoli kreditlarni kamaytirish va yangi texnologiyalarni joriy etish kabi masalalar banklarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun zarur.

Bugungi kunda tijorat banklari o‘z kredit portfellari sifatini yaxshilash va samarali boshqarish uchun yangi yondashuvlarni qo‘llashga intilmoqdalar. Kredit portfeli

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

boshqaruvi, risklarni tahlil qilish va mijozlar bilan aloqalarni kuchaytirish jarayonlarini takomillashtirish zarurati mavjud. Ushbu maqolada kredit portfelini diversifikatsiya qilish, risklarni boshqarish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash orqali tijorat banklarining kredit portfeli boshqaruvini qanday takomillashtirish mumkinligi o'rganiladi.

Tijorat banklarining kredit portfeli boshqaruvini takomillashtirish bo'yicha bir nechta amaliy misollarni keltirish mumkin.

Birinchi misol sifatida, banklar kredit portfelini diversifikatsiya qilish orqali risklarni kamaytirishga muvaffaq bo'ldilar. Masalan, bir bank faqatgina katta korporatsiyalar uchun kreditlar berishdan ko'ra, kichik va o'rta bizneslar uchun ham kreditlar ajratishni boshladi. Bu orqali bank o'z portfelini turli sohalarga tarqatdi, bu esa risklarni kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam berdi.

Ikkinchi misol, bir bank kreditlarni berishdan oldin, mijozlar bilan individual moliyaviy maslahatlar o'tkazish amaliyoti joriy etilgan. Mijozlar o'zlarining moliyaviy holatini tahlil qilib, bankdan mos kreditni olish uchun tavsiyalar oladilar. Bu yondashuv orqali bank, o'z mijozlarining to'lov qobiliyatini yaxshilab, kreditlar sifatini oshirdi.

Yana bir misol sifatida, banklar zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali kredit portfelini boshqarishda samaradorlikni oshirgan. Bir bank kredit so'rovlarini raqamli platformalar orqali qabul qilishni yo'lga qo'ygan. Mijozlar bu platformada o'z kredit tarixlarini va moliyaviy holatini ko'rsatib, bank tizimi avtomatik ravishda bu ma'lumotlarni tahlil qilib, kredit berish jarayonini tezlashtirgan. Bu jarayon bank uchun ham, mijozlar uchun ham qulaylik yaratdi, shuningdek, kreditlarni samarali boshqarish imkonini berdi.

Shuningdek, ba'zi banklar o'zining moliyaviy monitoring tizimlarini kuchaytirgan. Bank, kreditlarning kechikishi va to'lanmasligi holatlarini erta aniqlash uchun avtomatik tizimlar o'rnatgan. Bu tizimlar, kechikkan yoki muammoli kreditlarni erta aniqlash imkonini berib, bankka o'z portfelini tezda tahlil qilish va zaruriy choralarni ko'rishga yordam beradi.

Bu kabi amaliy misollar banklar faoliyatini yanada samarali boshqarish va kredit portfelining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Har bir bank o'zining strategik maqsadlariga muvofiq turli yondashuvlarni qo'llashi mumkin, ammo umumiy

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

maqsad – portfelni diversifikatsiya qilish va muammoli kreditlar miqdorini kamaytirishdir.

Tijorat banklarining kredit portfeli boshqaruvini takomillashtirishga oid kreativ amaliy misollarni jadval shaklida keltiraman:

Misol	Tavsif
Kredit portfelini diversifikatsiya qilish	Bank, faqatgina katta korporatsiyalar uchun kreditlar berishdan ko'ra, kichik va o'rta bizneslar uchun ham kreditlar ajratishni boshladi, bu orqali risklarni kamaytirdi.
Mijozlar bilan individual moliyaviy maslahatlar	Bank, kreditlar berishdan oldin, mijozlarga individual moliyaviy maslahatlar berishni joriy etdi, bu esa to'lov qobiliyatini yaxshilashga yordam berdi.
Raqamli platformalar orqali kredit so'rovlari	Bank, kredit so'rovlarini raqamli platformalar orqali qabul qilishni yo'lga qo'ydi, bu esa kredit berish jarayonini tezlashtirdi va samaradorlikni oshirdi.
Moliyaviy monitoring tizimlarini kuchaytirish	Bank, kreditlar kechikishi va to'lanmasligini erta aniqlash uchun avtomatik monitoring tizimlarini o'rnatdi, bu esa muammoli kreditlarni erta aniqlash imkonini berdi.

Bu misollar tijorat banklarining kredit portfelini boshqarishda samaradorlikni oshirish va risklarni kamaytirish uchun qanday kreativ yondashuvlarni qo'llashlari mumkinligini ko'rsatadi.

XULOSA

Tijorat banklarining kredit portfeli boshqaruvini takomillashtirish nafaqat banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, balki iqtisodiy tizimning mustahkamlanishiga ham hissa qo'shadi. Kredit portfelini samarali boshqarish, risklarni diversifikatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va mijozlarga individual yondashuvlarni qo'llash orqali banklar nafaqat muammoli kreditlarni kamaytirish, balki moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga ham erishadilar.

Kreativ yondashuvlar va innovatsion usullar, masalan, raqamli platformalar, avtomatik monitoring tizimlari va mijozlar bilan individual maslahatlar banklarning kredit portfelini boshqarishda samaradorlikni oshiradi. Bu kabi amaliy misollar banklar faoliyatini yanada samarali boshqarish va xavf-xatarlarni kamaytirishga yordam beradi.

Kelajakda tijorat banklarining kredit portfeli boshqaruvini takomillashtirish uchun bir nechta kreativ amaliy takliflar kiritish mumkin. Banklar, birinchi navbatda, mijozlarga yanada moslashtirilgan xizmatlar taklif qilishni davom ettirishi kerak. Masalan, mijozlarning kredit tarixini va moliyaviy holatini tahlil qilish orqali har bir mijoz uchun shaxsiylashtirilgan kredit takliflarini ishlab chiqish mumkin. Bu yondashuv nafaqat mijozlarga xizmatni yaxshilashga, balki bankning portfelini samarali boshqarishga ham yordam beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt va mashina o'rganish texnologiyalaridan foydalanish orqali kreditlarni baholash va tasdiqlash jarayonini yanada avtomatlashtirish mumkin. Banklar, algoritmlar yordamida risklarni baholashni takomillashtirishi, kreditlarni avtomatik ravishda tasdiqlash va kechikishlarni erta aniqlash imkoniyatini yaratishi mumkin.

Zamonaviy raqamli platformalar orqali mijozlarning kredit to'lovlarini monitoring qilish va boshqarishni osonlashtirish mumkin. Mijozlar o'z kredit to'lovlarini mobil ilovalar yoki onlayn platformalar orqali kuzatib borishlari, qachon to'lashlari kerakligini eslatib turuvchi xabarlar olishlari mumkin.

Bundan tashqari, banklar innovatsion moliyaviy mahsulotlar yaratish orqali kredit portfelini diversifikatsiya qilishga qaratilgan yangi strategiyalarni joriy etishlari lozim. Masalan, ekologik va ijtimoiy loyihalarni moliyalashtirishga qaratilgan "yashil kreditlar" yoki ijtimoiy mas'uliyatni o'z ichiga olgan kredit mahsulotlarini yaratish bankning reputatsiyasini oshiradi va yangi mijozlar oqimini jalb qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Tursunov, A. Sh. (2020). "Tijorat banklari va kredit faoliyati." Tashkent: O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot vazirligi nashriyoti.
2. Jumaev, O. R. (2019). "Bank tizimi va kredit boshqaruvi." Tashkent: Iqtisodiyot va moliya universiteti nashriyoti.
3. Rasulov, M. X. (2018). "Moliyaviy barqarorlik va banklar faoliyati." Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
4. Karimov, Sh. A. (2021). "Tijorat banklari va kredit siyosati." Tashkent: Banklar va moliya institutlari nashriyoti.